

Türk Eğitim Sisteminde Okullaşma Sorunları

Schooling Problems In Turkish Education System

İbrahim Habacı¹ Ayşegül İncekara² Abdullah Ürker³ Recep Atıcı⁴ Zeynep Habacı⁵

Özet

Okullar, eğitim sürecinin girdi ve çıktılarının yer aldığı planlanmış eğitim politikalarının uygulandığı en önemli kısmı oluşturur. Bu kısımda yaşanan sorunların düzeltilmemesi gelecek yılları, yetiştirilen insan tipini ve niteliğini de etkileyerek sorunların büyümesine neden olacaktır. Ülkemizde yer alan bu sorun eğitimin bölgeler ve cinsiyet arasında farklılaşmaya neden olması nedeniyle acilen çözüme kavuşturulması gereken konulardan biridir.

Bu çalışmamızda elde edilen bulgulara göre okul öncesinde okullaşma oranının %55,35; ilköğretim okullarında %98,86; ortaöğretimde %70,06; yükseköğretimde ise %35,51 olduğu görülmüştür. Ülkemizdeki kamu kaynaklarından eğitim ve öğretim faaliyetlerine ayrılan bütçe durumu dikkate alınarak olması gereken ideal durum nedir? Bu elde edilen sonuçlara göre özellikle OECD ülkeleri göz önüne alındığında, okullaşma oranının ülke genelinde yeterli olmadığı sonucuna varılmış, ülkemiz şartları ve ekonomik koşullara göre bir kısım önerilere gidilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Sistemi, Okullaşma, Okullaşma Oranları, Okullaşma Sorunu, Türk Eğitim Sistemi.

---

¹Yrd. Doç.Dr. İbrahim HABACI .çanakkale 18 mart
universitesi.ibrhabaci@hotmail.com

²Dr.Ayşegül İNCEKARA.Çomü yüksek lisans öğrencisi

³Dr. Abdullah ÜLKER. Meb öğretmen.çanakkale

⁴Dr. Recep ATICI .Meb öğretmen .muğla

⁵Dr. Zeynep HABACI .özel eğitim kurumlarında öğretmen

Abstract

Schools are the most important parts of the education process containing the incomes and outcomes where the planned education policies are applied. Not

correcting the problems in this part will affect the future years, type of raised people and their qualities and will lead to the growing of the problems. This problem in our country is one of the most urgent problems to be solved as education causes differentiation among regions and genders.

In this study, it is found that schooling rate in pre-school period is 55,35 %, in elementary school 98,86 %, in secondary school 70,06 %, and in higher education 35, 51 %. What must be the ideal state considering the budgets saved for education activities from public resources?

Keywords: *Education System, Schooling, Schooling Ratios, Schooling Problem, Turkish Education System*

Araştırmanın Amacı

Eğitim sistemimizde hem bölgeler arası hem de cinsiyetler arasında eşitsizliklere yol açan problemlerinden biri olan okullaşma sorunlarının boyutuna bakarak bu konuda gelinen noktayı belirlemektir. Yapılan çalışmada eğitim sistemimizin basamaklarına göre okullaşma oranlarından yararlanılarak tarihi süreç içerisinde okullaşmada hangi aşama kaydedildiğini ve gelinmesi gereken boyutlarını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Eğitim, yirmi birinci yüzyılda daha zengin ve refah ülke olma hedefine varmak için çok önemli ve işlevsel bir araç haline gelmiştir. Ekonomik büyüme, bir ülkenin ulusal gelirindeki kalıcı artış olarak tanımlanabilir. Bu artışın sağlanması için temel koşul üretimde kullanılan üretim faktörlerinin toplam miktarının artırılmasıdır (Hesapçıoğlu, 1984). 1960'larda eğitim ekonomisi alanındaki çalışmalar eğitimin de bir üretim faktörü olarak, işgücünün beceri ve üretkenlik kapasitesini geliştirme yoluyla ulusal gelirin büyümesine katkıda bulunduğunu göstermiştir. Bu durumu fark eden OECD

ülkeleri eğitim sistemindeki sorunları çözerek daha etkili bir eğitim sistemi yaratmaya çalışmaktadırlar. Şüphesiz bir ülkedeki nüfusun okur-yazar oranı açısından bakıldığında, eğitimin dışsallıklarının topluma bakan yönü daha fazladır. Bu nedenle eğitimde eşitliği sağlamak yani ülkemizin her bölgesinde aynı okullaşma oranına ulaşmak ve gelişimi hızlandırmak için okullaşma probleminin çözülmesi önemlidir. Bu sorunun çözümüne katkı sağlamak ve fikir sunmak açısından bu araştırma önem arz etmektedir.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada belgesel (literatür) tarama modeli kullanılmıştır. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir (Karasar, 2012). Eğitim sistemimizdeki okullaşma problemleri ile ilgili mevcut bilginin araştırılıp, toplanması ve konunun geliştirilmesi konunun bundan sonra yapılacak gerçekleştirilecek araştırmalara kaynak olabilmesi için bu model tercih edilmiştir.

Giriş

Collins'e göre meslek grupları, saygınlıklı ve yüksek gelir getiren konumlara girişi sınırlamakta diplomalardan, eğitim sertifikalarından yararlanmaktadırlar. Oysa bu durum Collins'e göre akıl dışıdır. Çünkü işe giriş, sadece eğitimle sağlanan belge ve diplomalara bağlanmamalıdır. Toplumda bu işi yapacak pek çok insan olabilir. Fakat diploması yoktur (Tan, 1990).

Eğitim ve okulla ilgili diğer bir görüş ise okulun faydalı olduğu ve küreselleşen dünyaya daha çabuk ayak uydurmak için gerekli olduğu görüşüdür. Eğitim, bilgi ile etkileşime girerek, öğrenme ve bilgi üretme yoluyla bireysel anlamda yüksek bir yaşam düzeyine ulaşmanın, toplum olarak gelişme ve ilerlemenin, ileri ülkeler arasında bize yakışır bir yer almanın başlıca yoludur. Eğitim sistemini, toplum sisteminden ve toplumsal ihtiyaçlardan bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Bütün ülkeler değişen modern üretim tarzlarına ve

metotlarına cevap verecek tarzda okul ve öğretim işlerini yenilemek zorundadır (Duman, 1991).

Ayrıca ülkede demokratik ve insan haklarına uygun bir siyasal ve toplumsal sistem kurup geliştirmenin yolu da yine eğitimden geçer (Özyılmaz, 2013). Eğitim, uzun vadede ürün vermektedir ancak bir ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasını sağlayan insan gücünü hazırlayan araç olarak, gün geçtikçe ekonominin temel yatırımı haline gelmektedir. Eğitim insanları var olan veya ortaya çıkması muhtemel sorunlara karşı hazırlıklı kılar. Değişimin kendi özerk süreci bazen algılanması güç olacak kadar yavaştır. Eğitim değişim sürecine ivme kazandırır, adımlarını hızlandırır, aynı zamanda sürecin görülmesini ve algılanmasını sağlar (Ergen, 2001). O halde ülkemizde eğitime ve teknoloji üretimine her zaman olduğundan daha çok önem vermek zorundayız. Eğitimin günümüz şartlarında bu denli önemli olmasına rağmen ülkemizde bu konuda bazı sorunlar (devamsızlık, okulu bırakma, kaynak yetersizliği, okunan bölümün işlevselliğini yitirmesi, eğitime ayrılan bütçe, öğretme yetiştirme vb.)yaşanmaktadır. Bu sorunlar aşılmadıkça eğitim sistemimizin gelişmesi ve gelişmiş ülkelerin seviyesine yetişmesi pek mümkün olamayacaktır.

Ülkemizde öteden beri süregelen ve çözülemeyen birtakım eğitim sorunları vardı. Bilim ve teknolojiadaki ilerlemeler sonucu ortaya çıkan yeni gelişmelere ayak uydurma çabasında bu problemler daha da arttı. Bugün organize toplumlar halinde yaşayan insan gurupları içinde çocuklar hem biyolojik varlıklarını korumak ve geliştirmek hem de sosyal ve kültürel hayat içinde başarılı bir kişi olmak için eğitilmek zorundadırlar. Buradan da anlaşılacağı gibi var olan problemler çözülmedikçe yeni gelişmelere ayak uydurmak çok zor olacaktır. Bu problemlerden bir tanesi de okullaşma oranının düşük olmasıdır. “Eğitimin amacı, bireyleri yaşadığı toplumun ve toplumun bağlı bulunduğu çağdaş dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirerek, onları çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır” (Buluç, 1997).

Bu amaçla ülkeler, vatandaşlarının eğitimine imkân vermiş ve gerekli çalışmalar yaparak bireylerin eğitim alma olanaklarını

artırmışlardır. Eğitim her yaştaki birey için devam etmesi gereken bir süreçtir. Bu süreç içerisinde öğrencilerin okul yaşantıları ve kişilik gelişimlerini okul süreci içerisinde şekillendirmektedirler. Eğitimin ve okulun başlıca gereği bireyleri dış çevrenin olumsuz etkilerinden koruma, sosyalleştirme, yeteneklere göre sıralama, bilgi ve beceri kazandırma, bireysel yaratıcılığı ve kendine güveni geliştirme vb. olarak görülmektedir (Şişman, 2002).

Eğitim ve okul kavramlarına ilişkin iki farklı bakış açısı yer alsa da okulun gereksiz ve yetenekleri köreltici olduğuna ilişkin olan görüşün giderek etkisini kaybettiği şu eleştirilerle kanıtlanmıştır: Her şeyden önce böyle bir sistemin uygulanma şansının zorluğu üzerinde durulmaktadır. Gelişmiş ülkelerde bile özgür beceri değiş tokuşunun nasıl finanse edileceği ve yönetileceği tartışma konusudur. Değerli bilgi ve becerilere sahip olan kişiler onu başkalarıyla paylaşmaya nasıl güdülendirilecek ya da nasıl ödüllendirileceklerdir? Bir başka eleştiri, çocukların öğrenilecek önemli şeyin ne olduğunu bilemeyecekleri hususudur. Eğer bu konuda onlara deneyim ve istedikleri şeyi öğrenme özgürlüğü verilirse, zararlı şeylere yönelirler. O halde öğrencilerin kişilik gelişimlerini gerçekleştirebilmeleri, kendilerine ve topluma faydalı birey olarak yetişebilmeleri için okul sürecine ihtiyaçları vardır. Eğitimin önem ve işlevlerini ortaya koyan, bütün bu zorunluluklara karşın, toplumu oluşturan bazı kesimlerin, eğitim hizmetlerinden gereği gibi yararlanamadıkları görülmektedir. Özellikle kız çocuklarının ortaöğretim düzeyinde okullaşmasını etkileyen olumsuzluklar, onların ekonomik ve bireysel özgürlüklerini önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Ortaöğretime erişimi engellenen kız çocukları ise eğitim aracılığıyla daha nitelikli ve üst düzey meslek sahibi bireyler olamamaktadır. Bu problem, aynı zamanda kızların toplumsal statü içerisindeki konumunu olumsuz yönde etkilemekte; onları üst düzey öğrenim gören kız ve erkeklere göre, daha etkisiz bireyler haline getirmektedir (Aydağül ve Şaşmaz, 2009; Başargan ve Kümbül, 2002).

Bu çalışmada;

- Eğitim ile ekonomik büyüme arasında bir ilişki var mıdır?

sorusuna cevap aranmıştır. Cevaplardan hareketle eğitimi geliştirmek için okullaşmanın sağlanması, ülkemizin durumu ve okullaşma sorununa verilmesi gereken önem göz önüne alınmıştır. Ülkemizde yer alan eğitim basamaklarında okullaşma problemleri ele alınmış ve bazı çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Ülkedeki kalkınmayı sağlayan eğitilmiş insan gücüne bir kanıt da şudur: Örneğin, günümüzde çok değerli bir doğal kaynak olan petrolün bulunduğu birçok ülke, yetişmiş insan gücüne sahip olmadığı için bu kaynaklarından yeterince yararlanamamaktadır. Buna karşı, doğal kaynakları çok sınırlı olan Almanya ile Japonya yetişmiş insan gücü sayesinde sahip oldukları kıt kaynaklardan en iyi biçimde yararlanarak ekonomik yönden büyük gelişme göstermişlerdir (Fidan ve Erden, 1991).

Fransız düşünür ve iktisatçı Saint Simon eğitimin ülke kalkınmasındaki önemini şu cümlelerle ifade etmektedir: "Fransa'nın tüm tıbbi araçları bir gecede tahrip edilse aynı düzeyi altı ay içinde yeniden kurulabilir ama tüm doktorları bir anda ortadan kaybolursa ancak yüz yıl sonra bugünkü düzeye ulaşabilir." Ülkelerdeki maddesel kaynaklar teknoloji sayesinde çok çabuk yenilenebilir durumda iken insan kaynakları hala önemini sürdürmektedir. Önemli insan kaynaklarında yaşanan kayıplar kolay kolay telafi edilememekte ve yaşanan boşluk hatalara neden olmaktadır.

Günümüzde gelişmiş ve sanayisini tamamlamış toplumlar ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki en önemli fark eğitim ve bilgi olmaktadır. Gelişmiş toplumların büyük bir bölümü bilgi ve teknolojiye etkin olarak yararlanma yeteneğini kazandığından bilginin üretim ve hizmet sektöründe fiziki sermaye kadar önemli bir etmen olduğu söylenebilir (Tekel, 1993). Gelişmiş ülkeler bazında değerlendirilen A.B.D.'nin PISA ve TIMMS gibi uluslararası sınavlarda beklenen başarıyı gösterememiş olması ülkede pek çok

eğitim reformuna neden olmuştur. Buradan hareketle yapılan uygulamaların aslında hatalı veya yetersiz olduğu sonucuna ulaşılabilir. Önemli olan eğitimde reform yapmak değil kalıcı ve doğru reformlar yapabilmektir. Eğitimin sorunları yine eğitimle giderilecektir. Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Reformu (No Child Left Behind)'nden Zirveye Yarış (Race to the Top)'a kadar yapılan tüm reformlarda, PISA sonuçları reform gerekçelerini veriler ile desteklemek için kullanılmaktadır. Örneğin 2009 PISA'nın ardından ABD Başkanı Barack Obama başkanlığında, eyaletler tarafından yönetilen eğitim sistemini özerk yapısını bozmadan eyaletler arası başarı farklarını azaltmak için Ortak Çekirdek Devlet Standartları (Common Core State Standards) adı altında bir reform girişimi başlatılmıştır. Bu reform arayışlarının ortak çıkış noktası ABD'nin uluslararası sınavlardaki konumunun yetersiz görülmesidir. Eğitimin finansmanının ve organizasyonun yerel hükümetlerde olduğu, belediyelerin eğitim hizmetini sunduğu bu sistemde ulusal çapta yapılan reformların önümüzdeki dönemlerdeki etkinliği ABD eğitim sisteminin nasıl organize edeceği konusunda da önemli ipuçları verecektir (Şirin, Vatanartıran, 2014).

Ekonomi ve ona bağlı piyasalar bireylerin eğitim seviyeleri arttıkça daha iyi işlemeye başlayacaktır. Bireylerin eğitim düzeyi arttıkça teknik değişimlere uyum sağlamak daha kolay olacaktır. Eğitim düzeyi yüksek bireylerden oluşan bir toplumda demokratik kurallar daha iyi işlemektedir. Bir toplumdaki eğitim düzeyinin yükselmesi, emeğin niteliğini artırarak üretim kapasitesini artırır. Emeğin niteliğindeki artış, insan sermayesine yatırım yoluyla gerçekleştirilebilir. O halde insan gücünün eğitim düzeyinin yükselmesi ile ekonomik büyüme arasında bir ilişki vardır (Erdoğan, 2006). Kaya; bir ülkenin ekonomik kalkınmasının; o ülkenin halkının, kişisel ve toplumsal gelişmesine sıkı sıkıya bağlı olduğunu savunarak, eğitim yoluyla geliştirilen ve toplumsal davranışlarla da kalkınmanın amacına uygun olan yeni değer yargılarının, ekonomik kalkınmayı

hızlandırmak bakımından, son derece önemli olduğunu vurgulamıştır (Kaya, 1984).

Eğitimin en önemli getirilerinden biri de gelir seviyesini yükseltmesidir. Eğitim düzeyi arttıkça insanların iş bulma imkânı da artmaktadır. Eğitim bireylerin sadece gelir seviyesini değil aynı zamanda yaşam standartlarını da belirlemektedir.

Eğitimin ekonomik büyümeye katkısı, 1960'ların başında büyümeyi hesaplama yöntemi ile yapılan çalışmalar, ekonomik büyümede artışın önemli bir bölümünün işgücündeki eğitim düzeyinin artışından kaynaklandığını ortaya koymuştur. Çeşitli ülkeler üzerinde yapılan çalışmalar oranları değişmekle birlikte, eğitimin ekonomik büyümeye anlamlı katkısının olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin; İngiltere'de %7, Belçika'da %14, ABD'de %15, Arjantin'de %16 ve Kanada'da ise bu oran %25'e ulaşmaktadır (OECD, 2005). Fakat Türkiye eğitime yeterince maddi kaynak sağlayamadığı için ekonomik büyümede de %4 gibi düşük bir gelişmeyi ortaya koyabildi. İki bin yılı itibarı ile Türkiye'nin bütçesinden eğitime ayırdığı pay sadece %5 iken 2006 yılında ise ancak %9'a ulaşabilmiştir (DİE, 2006). Bu nedenle eğitimin bütün kademelerinde fiziki alt yapı ve insan gücü eksiği kapatılamamıştır. Bu da, eğitimin kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Dünyanın 25 ülkesinde eğitim ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkileri inceleyen R. A. Easterlin teknolojiye dayalı bir ekonomik büyümenin sağlanmasının eğitimdeki gelişmenin ortaya çıkardığı motivasyon ve öğrenme potansiyeline bağlı olduğunu, eğitime yapılan yatırımın ekonomik kalkınmayı hızlandığını ileri sürmektedir.

Bu ilişkiye bir örnek; geçmişte Türkiye ile kişi başına ulusal gelir bakımından yaklaşık eşit düzeyde olan ve şimdilerde ise, Türkiye'nin gelir seviyesinden beş kat daha fazla gelir seviyesine sahip olan Yunanistan'dır. Aynı şekilde, Yunanistan'daki kişi başına

düşen milli gelir 1960 yılında dünya ortalamasının yaklaşık %40 altındayken, 1990 yılında dünya ortalamasını yakalamış, hatta biraz da ortalamanın üstüne çıkmayı başarmıştır. Burada asıl dikkati çeken aynı dönemde Japonya ve Yunanistan'da eğitime bu oranlara yakın yatırım yapılmış olmasıdır. Bu sonuç da; eğitimin mucizesi olarak kabul edilmektedir (Sami, 2003).

Yapılan çalışmalara bakıldığında eğitimin ülkeleri birçok yönden olumlu etkilediği görülmektedir. Yapılan araştırmaların sonuçlarını iyi analiz eden ülkelerde(Japonya, Almanya, Finlandiya, Çin, Singapur vb.) eğitime yaptıkları harcamaları artırarak uzun vadede verimliliği arttırmak ve kalifiye insan gücünü yetiştirmek için harekete geçmişlerdir. Bu doğrultuda okullara gereken önemi vererek bireyleri okula çekmeye çalışarak, eğitimi teşvik edici çalışmalar yaparak okullaşma oranlarını arttırmışlardır.

Ülkemiz eğitim basamaklarına göre okullaşma oranlarına bakıldığında % 100'lük bir okullaşma oranlarının sağlanamadığı ortadadır. Mevcut durum aşağıda verilmiştir.

Okul Öncesi Eğitim

Türkiye'de okul öncesi eğitimle ilgili ilk yasal düzenleme Osmanlı İmparatorluğu zamanında 1913 yılında çıkarılan Tedrisat-ı İbtidaiyye Kanunu'dur. Bu kanunla anaokullarının açılması zorunlu hale getirilmiş ve bu okullar ilköğretime bağlanmıştır. 1915 yılında da Ana Mektepleri Nizamnamesi yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur. 1962'de Ana Okulları ve Sınıfları Yönetmeliği çıkarılmıştır. 1962'deki Ana Okulları ve Sınıfları Yönetmeliği'ne göre okul öncesi eğitim kurumları; Anaokulları, Ana sınıfları, Yuvalar ve Yurtlar olarak dört grupta ele alınmıştır (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011).

1973 yılında yürürlüğe giren 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Millî Eğitim Sisteminin genel yapısı içinde, okul öncesi eğitime örgün eğitim sistemi içinde yer verilmiştir. Okul öncesi

eğitim 1981’de yeniden gözden geçirilmiş ve okul öncesi eğitim kurumlarının sayıları giderek artmıştır. Okul öncesi eğitime verilen önem ve hizmetteki yaygınlaşma nedeniyle, 2011 yılında 652 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre Okulöncesi Genel Müdürlüğü kaldırılarak Temel Eğitim Genel Müdürlüğü çatısı altında Okulöncesi Eğitim ile İlköğretim birleştirilmiştir (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011).

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarının işleyişleri 2004 tarihinde çıkarılan ve 2007 yılında bazı maddeleri değiştirilen Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği ile sağlanmaktadır. Bu yönetmeliğe göre, okul öncesi eğitim kurumları anaokulu, ana sınıfı, uygulama sınıfı olarak gruplandırılmaktadır. 2011 yılı itibariyle, MEB bünyesinde okul öncesi eğitimle ilgili tüm faaliyetler yeni oluşturulan Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne yürütülmektedir (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011).

Okulöncesi eğitim ülkemizde uzun yıllar ‘çocuk bakıcılığı’ ve çalışan annelerin çocuklarını verdikleri ‘yuva’lar olarak algılanmıştır (Çağlar, 1999). Türkiye’de okul öncesi eğitim isteğe bağlı olarak ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukları, ana-babaya bağımlı olmaktan kurtaran, yaratıcılıklarının ortaya çıkmasına olanak sağlayan eğitimidir. Bu dönemde çocukların bedensel, zihinsel ve toplumsal açılardan gelişmeleri bir bütün olarak sağlanmaktadır. Ayrıca, bu dönem çocuğun anadilini geliştirip yetişkinlerin dil seviyesine yaklaştırdığı ve oyun yoluyla sosyalleştiği dönemdir. Bu nedenle okul öncesi eğitim büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde bu kurumlar bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, kız meslek liselerine bağlı uygulama sınıfları ile diğer öğretim kurumlarına bağlı anasınıfları olarak da açılabilir (MEB, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği).

Okul öncesi eğitimin zorunlu ve ücretsiz olması için kararlar alınmasına rağmen uygulamaya geçilememiştir. Bu nedenle okulöncesi eğitimde okullaşma ülkemizde birçok Avrupa ülkesinin çok gerisindedir. Mevcut durum aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2 Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları

Gösterge	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Öğrenci sayısı	640.849	701.762	804.765	980,654	1.115818		
Erkek	334.252	366.209	421.033	511,127	580 296		
Kız	306.597	335.553	383.732	469,527	535 522		
Okullaşma oranı (60-72 ay) (%)	34,42	38,84	44,92	-61	-67,30	65,69	55,35
Erkek	35,36	39,94	46,31	46,31	47,81	66,20	57,34
Kız	33,50	37,71	43,47	43,47	44,56	65,16	53,24

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013).

Tablodan da anlaşılacağı gibi okulöncesi eğitimde okullaşma oranlarında ciddi problemler bulunmaktadır. Oranlara bakıldığında okullaşmanın oranının ancak 2011 yılından sonra %50'yi geçtiği ancak bu oranın dahi çok düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca yine tabloya göre cinsiyet arasında da farklılıklar görülmektedir. Kız öğrencilerin okullaşma oranları her öğretim yılında erkek öğrencilerden daha düşük seviyede kalmıştır. Bu durumun nedenleri okulöncesi eğitimin zorunlu olmaması, ailelerin okulöncesi eğitimin masraflarını karşılayacak ekonomik durumunun olmaması, bazı coğrafi bölgelerde kız çocuklarının okumasına karşı çıkılmasıdır. Kız çocuklarının, özellikle ailelerinden kaynaklanan temel sosyo-ekonomik değişkenler açısından çok iyi tanınmasını sağlayıcı uygulamaların okul öncesi eğitim sürecinden itibaren başlatılması önemli bir ihtiyaçtır (Aylar, 2007; Dilli, 2006; East Asia and Pacific Regional UNGEI, 2009; Eğitim Reformu Girişimi ERG, 2010; Gönenç, Ayhan ve Bakır, 2002; Schultz, 2002; Silova & Mango, 2004; Tomul, 2008; UNESCO, 2006; UNESCO, 2010; Wallace-Bruce, 2010). Yapılan Milli Eğitim Şuralarında okulöncesi eğitimin zorunlu ve ücretsiz olması yönünde alınan kararlara rağmen hala uygulamaya konulmamıştır. Okullaşma oranlarında her yıl artış olmasına rağmen yeterli okullaşma sağlanamamıştır.

İlköğretim

Bir insanın, kendini ve ailesini geçindirecek bir iş sahibi olabilmesi, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilmesi, ailesinin ve toplumun kendinden beklentilerini yerine getirebilmesi için en azından temel eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir (Başaran, 1984).

Birçok Avrupa ülkesinde yıllar önce geçilen ilköğretim kademesinde zorunlu temel eğitim uygulaması aslında 1970’li yıllardan beri Türkiye’nin de gündemindeydi. Bu düşünce ancak 1997 yılında ve toplam sekiz yıl olarak hayata geçirilmiştir. Daha önceleri beş yıl birinci kademe, üç yıl ikinci kademe olarak uygulanan ilköğretim seviyesi, 2012-2013 öğretim yılında dört yıl ilkokul, dört yıl ortaokul ve dört yıl da lise olmak üzere zorunlu eğitim yılı on iki yıl olarak düzenlenmiştir. Dünya üzerindeki ülkelere bakıldığında Almanya, Belçika, Hollanda 13 yıllık zorunlu eğitim vermektedir. Yeni Zelanda, İngiltere ve Amerika 12 yıllık zorunlu eğitim vermektedir. İspanya, Norveç, Fransa gibi ülkelerde ise 10 yıllık zorunlu eğitim bulunmaktadır. Okullaşma oranlarında tam okullaşmayı sağlayabilmişlerdir. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında bu düzenlemenin yerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Okullaşma oranlarına bakıldığında en yüksek okullaşma oranını ilkokulda sağlamış olsak da % 100’ lük okullaşma oranını yakalayabilmiş değiliz.

Tablo 3 İlköğretimde Okullaşma Oranları

Gösterge	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Öğrenci sayısı	10.870.570	10.709.920	10 916 643	10 981 100		
Erkek	5.676.872	5.553.871	5 632 328	5 623 476		
Kız	5.193.698	5.156.049	5 284 315	5 357 624		
Okullaşma oranı brüt (%)	104,54	103,84	106,48	107,58	108,42	107,52
Erkek	106,41	104,91	107,05	107,36	108,21	107,21
Kız	102,57	102,71	105,88	107,81	108,65	107,84
Okullaşma oranı net (%)	97,37	96,49	98,17	98,41	98,67	98,86
Erkek	98,53	96,99	98,47	98,59	98,77	98,81
Kız	96,14	95,97	97,84	98,22	98,56	98,92

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013).

Okullaşma oranlarına bakıldığında eğitim basamaklarımız arasında en yüksek okullaşma oranına sahip olduğumuz basamak ilköğretimdir. Bu durumun nedeni yıllardır uygulanan zorunlu ve ücretsiz ilköğretim politikasıdır. Ancak hala % 100'lük bir okullaşma oranı yakalamış değiliz. Ayrıca okullaşma oranlarında zorunlu ve ücretsiz olmasına rağmen cinsiyet arasında farklılıklar görülmektedir. Bu durumu ortaya çıkaran nedenler araştırılmalı ve sorun çözümlenmelidir. Ayrıca tabloda 2012-2013 öğretim yılında değişen sistem nedeniyle 1, 2, 3 ve 4. Sınıfların okullaşma oranları verilmiştir.

Ortaöğretim

Türk Eğitim Sisteminde lise düzeyi ilköğretime dayalı, en az dört yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsamaktadır. Milli Eğitim Temel Kanununda orta öğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; “Bütün öğrencilere orta öğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve

gücünü kazandırmak” ve “Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamak” olarak belirtilmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu; Madde 28).

Orta öğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Eğitim sistemimizde ortaöğretim basamağı 2012-2013 öğretim yılında zorunlu hale getirilmiştir. Bu nedenle önceki yıllarda ortaöğretimde okullaşma oranlarında ilköğretimden sonra düşüş yaşanmaktadır.

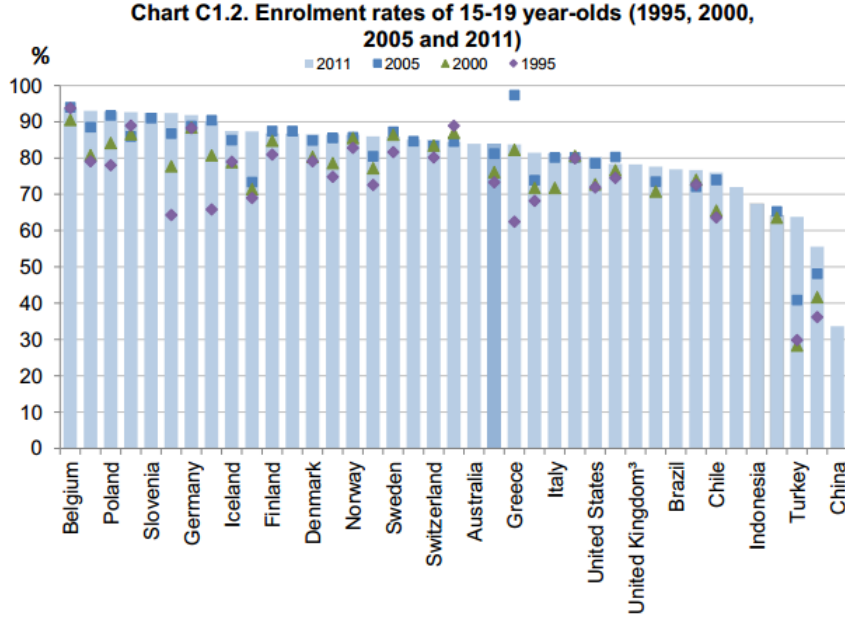
Tablo 4 Ortaöğretimde Okullaşma Oranları

Gösterge	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Öğrenci sayısı	3.245.322	3.837.164	4.240.139	4.748.610		
Erkek	1.789.238	2.079.941	2.302.541	2.586.171		
Kız	1.456.084	1.757.223	1.937.598	2.162.439		
Okullaşma oranı, brüt (%)	87,55	76,62	84,19	89,70	92,56	96,77
Erkek	94,04	80,96	89,14	94,42	95,68	99,60
Kız	80,70	72,05	78,97	84,73	89,26	93,77
Okullaşma oranı net(%)	58,56	58,52	64,95	66,07	67,37	70,06
Erkek	61,17	60,63	67,55	68,17	68,53	70,77
Kız	55,81	56,30	62,21	63,86	66,14	69,31

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013).

Tabloda ortaöğretim okullaşma oranlarına bakıldığında artış söz konusudur. 2012-2013 öğretim yılından sonra ortaöğretimin zorunlu hale gelmesi nedeniyle bu artışın daha yüksek olacağı düşünülmektedir.

Tablo 5 Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (15-19 yaş arası yıllara göre)

Kaynak: OECD Eğitim Göstergeleri, Hasan Şimşek, 2013.

Tabloya bakıldığında okullaşma oranlarımızda bir yükseliş vardır. Ancak diğer ülkelere göre geri sıralarda yer almaktayız.

Ülkemizde kız ve erkek öğrenciler arasındaki okullaşma oranları arasındaki fark ciddi bir sorundur. Özellikle ilköğretimden sonra kız öğrencilerin okullaşma oranlarında düşüşler yaşanmaktadır.

Kız öğrencilerin okullaşma oranlarını artırmak için uygulanan projeler Milli Eğitim Bakanlığının üzerinde durduğu konulardan biridir.

Kız Çocuklarının Okullaşma Oranının Artırılması Projesi-I: AB ile uyum sürecinde, sosyal ve ekonomik hayatta kadının daha fazla rol almasını sağlayan politikalar doğrultusunda hazırlanan bu projede; "eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim ve iş piyasası arasındaki bağın güçlendirilmesi ve özellikle kızların eğitime her düzeyde katılım oranlarının artırılması amaç edinilerek; İlk ve orta öğretim düzeyinde okullaşma oranlarının artırılması, ilköğretim ve ortaöğretim

düzeyinde okul terk oranlarının düşürülmesi, öğrencilerimizin mesleki beceri ve yeterlilikleri artırılarak iş gücüne katılımının sağlanması, ailelerin, eğitimin önemi konusunda farkındalık düzeylerinin artırılması ve özellikle kızların okullulaşması hedeflenmektedir. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011)

Yükseköğretim

Milli Eğitim Temel Kanunu ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile yükseköğretimin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamak olanaklıdır.

- Öğrencileri ilgi, gizilgüç ve yetenekleri doğrultusunda toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek,
- Öğrencileri ilgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip yurttaşlar olarak yetiştirmek,
- Hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı yurttaşlar yetiştirmek,
- Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak,
- Çeşitli kademelerde bilimsel eğitim yapmak,
- Ülkeyi ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalar yapmak,
- Ülke sorunlarını, Hükümet ve diğer kurumlarla da işbirliği içinde öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak,
- Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak,
- Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve

hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

- Yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011)

Türkiye’de Üniversiteler, çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile ortaöğretime dayalı, çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip olarak Devlet tarafından kanunla kurulur (1982 Anayasası, Madde: 130).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, yükseköğretimi; milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü” olarak tanımlamaktadır.

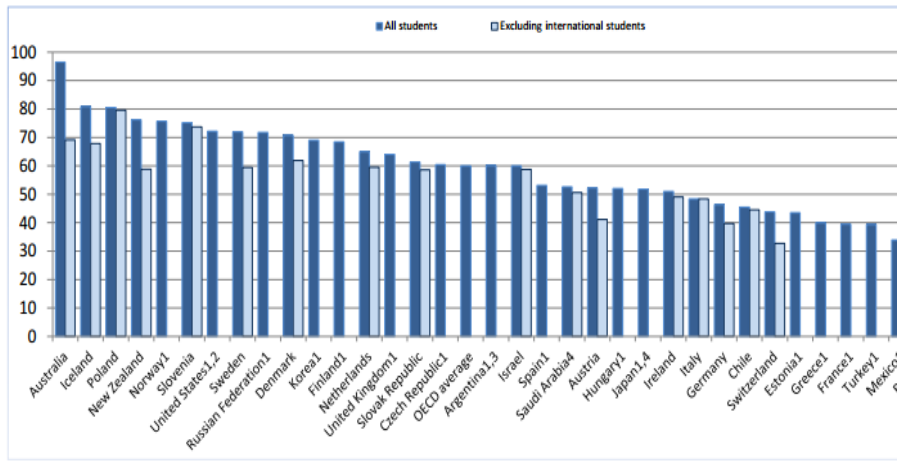
Tablo 6 Yükseköğretimde Okullaşma Oranları

Gösterge	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Öğrenci sayısı	2.532.622	2.889.070	3.529.334	3.817.086		
Erkek	1.441.722	1.619.513	1.962.633	2.093.484		
Kadın	1.090.900	1.269.557	1.566.701	1.723.602		
Okullaşma oranı brüt (%)	38,19	39,11	32,1	58,45	66,23	...
Erkek	42,62	43,12	45,5	62,65	70,58	...
Kadın	33,56	34,15	34,1	54,04	61,68	...
Okullaşma oranı net (%)	21,06	22,34	26,7	33,06	35,51	...
Erkek	22,37	24,54	29,5	33,44	35,59	...
Kadın	19,69	16,78	17,7	32,65	35,42	...

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2012- 2013).

Türk eğitim sisteminde okullaşma oranının en düşük olduğu basamak yükseköğretimdir. Üniversite sayısı ve kontenjanlarının sınırlı olması nedeniyle ortaöğretimden mezun olan her öğrenci yükseköğretime devam edememektedir.

Tablo 7 Yükseköğretimde uluslararası okullaşma oranları

Kaynak: OECD Eğitim Göstergeleri, Hasan Şimşek, 2013.

Grafikte de görülebileceği gibi yüksek öğretime erişim konusunda neredeyse çağ nüfusunun %95'ine yüksek öğretim sağlama başarısını göstermiş olan Avustralya'dır. İzlanda ve Polonya için oran %80; Yeni Zelanda, ABD, Norveç, Slovenya, İsveç, Rusya ve Danimarka için %70-75 arasındadır. Türkiye için bu oran %40'tan biraz azdır. Bu durumda Türkiye %60 olan OECD ortalamasını altında bir yüksek öğretime erişim oranına sahiptir.

Eğitimin desteklenmesi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan projelerden bazılarına şunlardır:

Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi: Bu projede MEB kurumları, kamu kurumları, belediyeler ve STK'ların kapasitesi ile toplum temelli modeller ve ortaklıkların geliştirilmesi yoluyla dezavantajlı çocuklar ve aileleri için nitelikli gündüz çocuk bakım ve

okul öncesi eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve oluşturulması hedeflenmektedir. 43 aylık bir zamana yayılan 16,8 milyon Avro bütçeli projeye 2010 Mart ayında başlanmış ve 2012 itibariyle çalışmalara devam edilmektedir. Proje çıktıları şunlardır: 1) Toplum temelli gündüz çocuk bakım ve okul öncesi eğitim konusunda MEB kurumlarının kapasite ve programlarının geliştirilerek 10 ilde pilot uygulama yapılması (Pilot iller: Van, Erzurum, Ağrı, Şanlıurfa, Diyarbakır, Hatay, Mersin, Ankara, İzmir, Adana; 2) Nitelikli toplum temelli gündüz çocuk bakımı ve okul öncesi eğitim modellerinin geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması, 3) Okul öncesi eğitimin önemi konusunda ulusal düzeyde iletişim ve savunma çalışmalarının yapılarak çocuklarını okul öncesi eğitime İlköğretimin zorunlu olduğu dikkate alınarak okul öncesi eğitime kayıt ettirmek isteyen ailelerin sayısının artırılması 4) 32 pilot ildeki ilköğretim okulları bünyesindeki okul öncesi eğitim sınıfları ve anaokullarına ekipman, eğitim materyali ve mobilya desteğinin sağlanması; 5) Ortaklaşa hazırlanarak önerilecek hibe projeleri yoluyla yerel kamu kurumları, belediyeler, STK'lar ve özel sektör kuruluşlarının ortak çalışmasını hedefleyen teklif çağrısı yoluyla bir hibe programının hazırlanması 38 ilde 75 projeye hibe desteği sağlanmıştır ve bu bileşen uzatma alan 14 hibe hariç 2011 yılı 31 Aralık tarihi itibari ile tamamlanmıştır. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011)

İlköğretimde yer alan okullaşma sorunlarına yönelik uygulanan projelerden bazıları şunlardır:

Haydi Kızlar Okula" Kampanyası: "Kız Çocuklarının Okullaştırılması Projesi" kampanyasıdır. Proje MEB-UNICEF işbirliği ile yürütülmektedir. Proje, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu destekleriyle sürdürülen bir kampanyadır. Bu proje ile ilköğrenim çağında olan (6-14 yaş) kız çocuklarının %100 okullaşmalarının, eğitim sistemi dışında kalan, okulu terk eden ya da devamsızlık yapan öğrencilerin İlköğretime kazandırılması

amaçlanmaktadır. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011)

Kalem Tutan Eller Projesi: Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş. adına ARB Reklam Tanıtım ve İletişim Tic. Ltd. Şti. ve Boğaziçi Üniversitesinin bilimsel ve teknik destek sağlayacağı “Kalem Tutan Eller” projesi 4.11.2009 imzalanmıştır. Proje ile sokakta çalışan çocukların akademik başarılarını artırarak onları sokaktan uzak tutmak ve okulla bağlarını güçlendirmek; ebeveynlerin çocuklarının geleceği için sokakta değil, okulda olmaları gerektiği gerçeğine ikna olmalarını sağlamaktır. Toplumda sokakta çalıştığı için okulu bırakmak zorunda kalıp geleceğini kaybetme tehdidiyle karşı karşıya kalan bu çocukların akademik başarılarını artırarak okula bağlanmalarını sağlamak için yapılacak olan eğitimlerde ve gerçekleştirilecek olan çeşitli etkinliklerde Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde programın desteklenme biçimini belirlemektir. Program, 2009-2010 okul yılı birinci döneminde İstanbul ilinde beş ilçede toplam 15 okulda pilot olarak başlatılmış ve pilot proje deneyimleri çerçevesinde önümüzdeki yıllarda yaygınlaştırılacaktır. 2009 yılı Ekim ayında İstanbul ilinde başlatılan projede sokakta çalışmanın en yoğun olarak gözlemlendiği 5 ilçede toplam 15 okulda yaklaşık 1000 çalışan öğrenciye ve ebeveynlerine ulaşılması hedeflenmektedir. 2009-2010 eğitim yılı birinci dönemi sonunda pilot proje çıktıları tekrar basın ile paylaşılmıştır. Sokakta çalışan çocukların akademik başarılarının artırılması yoluyla sokaklardan uzaklaştırılması amaçlayan proje, İstanbul ilinde pilot olarak uygulanmış tespit edilen 900 çocuktan 149 tanesi geliştirilen modelle tamamen sokakta çalışmayı bırakarak okullara dönmüşlerdir (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak eğitim üzerinde hem ülkemizde hem de uluslar arası alanda yapılan çalışmalar, sosyo-ekonomik kalkınmada en

önemli faktörün eğitim olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitime yapılan yatırımlarda sadece fiziki unsurlara değil insan unsuruna da yatırım yapılarak hem yetişmiş insan gücü elde etmek hem de değişen dünyaya uyum sağlama ve verimliliği artırma hedeflenmelidir. Bunu fark eden ülkeler eğitime yapılan harcamalarını artırmış ve en kısa zamanda en çok kişiye ulaşma düşüncesiyle okullaşma oranlarını arttırmaya yönelik politikalar uygulamışlardır. Eğitimde kişi başına Japonya'da 950 dolar, Almanya'da 817 dolar, İtalya'da 523 dolar, Yunanistan'da 240 dolar harcanırken; bu oran Türkiye'de yaklaşık 90 dolardır. Ayrıca, Avrupa Birliğine üye ülkelerin eğitim göstergeleri ile Türkiye karşılaştırıldığında; Türkiye'nin AB ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Türkiye nüfusunun ortalama eğitim süresi, AB ortalaması olan 11,7 yıl bile değildir. OECD ülkelerinde ABD hariç, öğrenci başına ortalama harcama 9.130 dolardır ve Türkiye'de öğrenci başına yapılan harcamaların 6 katından fazladır (TÜBİTAK 2006).

Yaptığımız bu çalışma neticesinde ülkemizde uzun yıllardır süre gelen okullaşma oranının OECD ülkelerine göre yetersiz olduğu ve tam okullaşma oranına ulaşamadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Tablolarda yer alan istatistik verileri bu durumu kanıtlamaktadır. Ülke kalkınması ve toplumsal refaha ulaşmak için okullaşma sorununa çözüm bulunmalı, özellikle kişilerin mesleğini seçerek kendilerine ve ülkelerine yön verdikleri yükseköğretimde bu sorun çözümlenmelidir. Okullaşmayı etkileyen bazı konularda iyileştirme sağlamak için birtakım proje hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Eğitim, bireylere çevrelerinde oluşan değişmelere uyum sağlayabilmeleri için yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Eğitim sisteminin bu yükümlülüğünü yerine getirebilmesi, hızla değişen bilgi ve teknolojiye ayak uyduracak bir niteliğe erişmesi ile mümkündür. İnsanı, hem çevredeki değişmelere uyum sağlayacak hem de değişme yaratacak yeterliliğe ulaştırmak eğitimin görevi olunca, eğitim sisteminin sürekli bir değişme ve yenileşme içinde olması gerekmektedir.

1. En çok sosyal getirisi olan eğitim basamağı ilköğretimdir. Bu nedenle ilköğretimdeki okullaşma oranının %100 olmasını engelleyen nedenler araştırılmalı ve tam bir okullaşma oranı sağlanmalıdır.
2. Anne-baba eğitimine yönelik okulun gerekli olduğu, her öğrencinin eğitim hakkının olduğu vb. konulu TV programları hazırlanarak gerek kamu spotu olarak gerekse özel ve devlet kanallarında ailelere sunularak eğitimin önemi kavratılmalıdır.
3. Öğretmenler, okulu sevdirmeye yönelik sosyal faaliyetler düzenleyerek öğrencilerin okula gelmelerini motive edici çalışmalar hazırlamalıdır.
4. Türkiye'nin neresinde olursa olsun, öğrencilerin eğitim imkânlarından en üst düzeyde yararlanmalarının sağlanması için, içeriğini ailelerin oluşturduğu ulusal politika ve stratejiler geliştirilmelidir.
5. Ortaöğretim kurumlarının özellikle mesleki-teknik okulların işlevini yitirmiş, tercih edilmeyen bölümleri günümüz şartlarında düzenlenmeli, öğrencilerin okulu terk etme sonucu oluşan yetersiz okullaşma sorunu çözülmeli ve öğrencilerin tercih ettiği eğitim kurumları haline getirilmelidir.
6. Ailelerin çocuklarının okul yaşantılarına etki eden temel sosyo-ekonomik değişkenler bilinmeli ve yaşanan aksaklıklara çözüm bulunmalıdır. Buna yönelik okula devam etmeyen öğrencilerin aileleri ile görüşmeler yapılabilir.
7. Yükseköğretimdeki işlevini yitirmiş bölümlerin kapatılması ve günümüzde daha çok ihtiyaç duyulan bölümlerin kontenjanlarının artırılması daha fazla öğrencinin yükseköğretime dâhil olması anlamına gelmektedir. Günümüzde öğrencilerin çok fazla tercih etmediği fizik, kimya, su ürünleri gibi bölümlerin meslek alanlarına göre tekrar düzenlenip canlandırılması gerekmektedir.
8. Ülkemizdeki üniversite sayısı artırılarak daha fazla öğrencinin yükseköğretime dahil olması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aydağul, B. ve Şaşmaz, A. (2009). *Eğitimde eşitlik politika analizi ve öneriler*. ERG Eğitim Reformu Girişimi Raporları, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi. İstanbul: Yelken Basım.
- Başaran, İ. E. (1984). *Eğitime Giriş*. (Yeniden yazılmış 5. baskı) Ankara: Sevinç Matbaası.
- Başargan, N. H. ve Kümbül, B. (2002). Çalışan çocuk sorununa aileleri açısından bir bakış İzmir ili örneği *Çalışan Çocuklar Semineri 29-31 Mayıs 2001 Ankara, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü ve Uluslararası Çalışma Örgütü-ILO*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- Buluç, B. (1997). *İlköğretim İkinci Kademe Okullarda Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliği*. Eğitim Yönetimi Dergisi. Yıl: 3, Sayı: 1, (11-21).
- Çağlar, A. (1999). " 75. yılında Cumhuriyet'in ilköğretim birikimi, 75 yılda eğitim." Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Duman, T. (1991). Türkiye'de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları No:2322, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Erdoğan, İ. (2006). Eğitime Yeni Yönelimler, Demirel, Özcan ve Z. Kaya (Ed.) Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Ergen, H. (1999), "*Türkiye'de Eğitim Ekonomik Büyümeye Katkısı*", Ekonomik Yaklaşım, cilt:10, sayı:35, Kış, 1999, s. 21-56.
- Ergen, H. (2001). *Eğitim Ekonomi İlişkileri*. EBB-211 Eğitim Sosyolojisi Ders Notu. H. Ü. Eğitim Fakültesi: Beytepe, Ankara.
- Hesapçıoğlu, M. (1984). Türkiye'de İnsangücü ve Eğitim Planlaması, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 127, Ankara.
- Karasar, N. (2012) "Bilimsel Araştırma Yöntemi" Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim İstatistikleri, (2012-2013),(
<http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2012-2013/icerik/79>) (04.05.2013 tarihinde indirilmiştir.)
- Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, *Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi*, 2011.
- Kaya, Y. K. (1984). İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Özyılmaz, Ö. (2013), "*Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları Ve Çözüm Arayışları*", Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Sami, Z. (2003). Eğitimin Bir İşlevinin Kalkınma Olduğu Unutuluyor Mu? Milli Eğitim Dergisi, 159, 47-59.
- Şimşek, H.(2013), OECD 2013 *Eğitim Göstergeleri Raporu* ,İstanbul.
- Şirin, S.;Vatanartıran, S.(2014) PISA 2012 *Değerlendirmesi, Türkiye İçin Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri*, İstanbul.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tan, M.(1990). *Eğitim Sosyolojisinde Değişik Yaklaşımlar: İşlevci Paradigma ve Çatışmacı Paradigma*. Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Derg., Cilt 23, Sayı: 2, Ankara.
- Tekel, H.(1993),"*Bilgi Çağının Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi ve Ülkemiz Yönünden Konu İle İlgili Araştırma Önerileri*", III. İzmir İktisat Kongresi, Sosyal Değişim ve Sosyal Gelişme Stratejileri, Ankara, DPT Yayın.

Schooling Problems In Turkish Education System

Aim of the Research

Reviewing the general dimensions of schooling problems causing both interregional and inter-gender inequalities in our education system and defining the present situation in this regard. In the study concluded, presenting the progresses made and dimensions to be reached within the historical process by making use of schooling rates depending on the levels of our education system.

Design of the Research

Documentary (literature) screening model has been used in this research. Documentary screening means collecting data by analyzing the existing records and documents. (Karasar,2012;183) This model has been preferred in order to research and gather the current information about schooling problems in our education system and to improve the subject and to make the subject a resource to the following researches.

Results and Suggestions

As a result, studies conducted on education put forward that the most important factor in socio-economical development is education. By investing also to human factor rather than only to physical factors in education, both obtaining qualified man power and adapting to changing world and increasing the efficiency should be targeted. Countries which realized this has increased their expenses to education and applied policies for increasing their schooling problems with the idea of reaching maximum people in the minimum time.

As a result of the study we carried out, we have reached the finding that the schooling rate at our country continuing for many years is insufficient. Statistic data shown on the table prove this case. In order to reach country development and social welfare, a solution

should be found for schooling problem, this problem should be solved at higher education where people especially choose their proficiencies and shape both themselves and their countries. Some projects have been prepared and put into practice to reach enhancement in some matters affecting the schooling. Some of the projects organized by Ministry of Education for supporting the education are as follows:

Strengthening Preschool Education: In this project, via the capacity of Ministry of Education institutions, public institutions, municipalities and nongovernmental organizations and population based models and developing partnerships, it is aimed to develop and form qualified day children care and preschool education services for the disadvantaged children and their families. Project that extends to a period of 43 months and has a budget of 16, 8 million Euros has been launched at March 2010, and works are carried out as of 2012. Project outputs are as follows: 1) Applying pilot schemes in 10 provinces by developing the capacity and programs of Ministry of Education institutions in population based day children care and preschool education (Pilot provinces: Van, Erzurum, Ağrı, Şanlıurfa, Diyarbakır, Hatay, Mersin, Ankara, İzmir, Adana); 2) Developing and institutionalizing qualified day children care and preschool education models, 3) By conducting communication and defense works at national level about the importance of preschool education, increasing the number of families who want their children to enroll preschool education by considering the obligatory situation of primary education, 4) Equipment, education material and furniture support to preschool education and kindergarden classes of elementary schools in 32 pilot provinces; 5) Via the grant projects to be offered by organizing mutually and via request for proposal aiming the mutual work of local public institutions, municipalities, nongovernmental organizations and private sector establishments, Grant support of 75 project has been provided in 38 provinces and this component extension area has been concluded as of December 31 2011 excluding 14 grants. (MEB, Türk Eğitim

Sisteminin Örgütlenmesi, 2011- *Ministry of Education, Organization of Turkish Education System, 2001*)

Some of the projects applied for schooling problems in elementary school are as follows:

“Haydi Kızlar Okula” Campaign: It is the “Schooling Project of Girls” campaign. Project is being carried out with the collaboration of MEB (Ministry of Education) and UNICEF. Project is a campaign maintained with the supports of Ministry of Home Affairs, Ministry of Health, Ministry of Agriculture and Rural Affairs, Ministry of Labor and Social Security, Directorate of Religious Affairs and Social Services and Child Protection Agency. With this project, it is aimed to 100% schooling of girls (between ages of 6 and 14) and bring students out of the education system who left school and absent from school to the Elementary. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011- *Ministry of Education, Organization of Turkish Education System, 2001*)

“Kalem Tutan Eller” Project: “Kalem Tutan Eller” project that General Directorate of Primary Education and ARB Reklam Tanıtım ve İletişim Tic. Ltd. Şti. on behalf of Garanti Emeklilik ve Hayat A.Ş. and Boğaziçi University will provide scientific and technical support has been signed on 4.11.2009. With the project, it is aimed to raise the academic success of the children working on the streets and keep them away from the streets and strengthen their bonds with school; persuade their parents about the fact that their children must be at school rather than on the streets for their futures. In the trainings and various events to be held for these children who were obliged to leave school to work on the streets and who faced the threat of losing their futures, to raise their academic successes and make them attached to school, it is aimed to define the build-up method of the program in the presence of Ministry of National Education. Program has been launched as pilot in 15 schools in total in five districts of Istanbul province in the first semester of 2009-2010 school year, and it will become widespread in the next years within the frame of

pilot project experiences. In the project launched in Istanbul in October 2009, it is aimed to reach nearly to 1000 working student and their parents total in 15 schools in 5 districts where working on the street has been observed most. At the end of the first semester of 2009-2010 academic year, pilot project outputs have been shared with the media again. Aiming to keep children working on the streets away from the streets by increasing their academic successes, project has been applied as pilot in Istanbul province and 149 of the detected 90 children have returned to the schools and completely left working on the streets, thanks to the developed model. (MEB, Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2011- *Ministry of Education, Organization of Turkish Education System*, 2001)

SUGGESTIONS

1. Elementary is the education levels that has the most social profits. That is why reasons preventing the schooling rate to be 100% on elementary should be researched and a complete schooling rate should be provided.
2. Importance of education should be comprehended by preparing TV programs for parent education and presenting them to families.
3. Teachers should prepare motivating studies for children to come to school by preparing social activities.
4. In any place of Turkey, national policies and strategies should be developed whose context shall be comprised of families to enable students to make use of education opportunities at the highest level.
5. Departments of secondary schools and especially vocational – technical schools that have lost their function and not preferable should be arranged in current conditions and become educational institutions preferred by the students.

6. Basic socio-economical variations of families affecting the school lives of their children should be known and solution should be found to the problems experienced.
7. Closing the departments in higher education that have lost their function and increasing the placement rate of the departments that are more and more needed nowadays, means more students to be included in higher education.
8. Number of the universities should be increased in our country and thus qualified education service should be offered.